

AGENT STORM

Můj život
v al-Káidě
a CIA

VYŠEHRAĐ

MORTEN STORM,
PAUL CRUICKSHANK A TIM LISTER

AGENT STORM

AGENT STORM

Můj život v al-Káidě a CIA

**MORTEN STORM,
PAUL CRUICKSHANK A TIM LISTER**

VYŠEHRA D

Z anglického originálu Agent Storm
vydaného nakladatelstvím Atlantic Monthly Press
v New Yorku v roce 2014 přeložil Ladislav Šenkyřík
Typografie Vladimír Verner
Odpovědný redaktor Filip Outrata
E-knihu vydalo nakladatelství Vyšehrad, spol. s r. o.,
v Praze roku 2015 jako svou 1355. publikaci
Vydání v elektronickém formátu první
(podle prvního vydání v tištěné podobě)
Doporučená cena E-knihy 210 Kč

Nakladatelství Vyšehrad, spol. s r. o.
Praha 3, Víta Nejedlého 15
e-mail: info@ivysehrad.cz
www.ivysehrad.cz

ISBN 978-80-7429-571-3

Morten Storm, Paul Cruickshank, Tim Lister:
AGENT STORM

Copyright © Morten Storm, Paul Cruickshank, Tim Lister, 2014
Translation © Ladislav Šenkyřík, 2015

Tištěnou knihu si můžete zakoupit na www.ivysehrad.cz

POZNÁMKA AUTORŮ

Každý špión, který se rozhodne veřejně rozkrýt svou identitu, nevyhnutelně čelí pečlivému zkoumání a pochybnostem, obzvláště pak takový, který tvrdí, že pracoval jako double agent pro západní rozvědky v některé z jejich nejcitlivějších protiteroristických operací po 11. září.

Příběh Mortena Storma je v tomto ohledu jedinečný množstvím audiovizuálních důkazů a elektronické komunikace, již v době, kdy působil jako špión, sesbíral, což jednak stvrzuje jeho příběh, a za druhé obohacuje jeho vyprávění.

Tento materiál, k němuž nám umožnil neomezený přístup, obsahuje:

- e-maily s vlivným klerikem Anwarem al-Awlaqím;
- videozáznamy natočené Awlaqím a chorvatskou ženou, která se jede do Jemenu za klerika provdat; manželství domluvil Storm v době, kdy už byl Awlaqí pronásledovaný Spojenými státy;
- desítky šifrovaných e-mailů mezi Stormem a teroristy v Arábii a v Africe, které jsou dodnes zachovány na pevných discích jeho počítačů;
- doklady o převodech finančních částek na účet teroristy v Somálsku;
- textové zprávy referentům dánských tajných služeb, které jsou dodnes uchovány v paměti jeho mobilních telefonů;
- tajné nahrávky rozhovorů s řídicími důstojníky dánských a amerických tajných služeb pořízené Mortenem Stormem, včetně půlhodinové nahrávky ze setkání s agentem CIA v Dánsku v roce 2011, během nějž se hovořilo o několika Stormových úkolech při plánovaných útocích na vybrané teroristy;

- ručně psané poznámky k jednotlivým úkolům;
- videozáznam a fotografie Mortena Storma pohybujícího se automobilem po jemenských kmenových územích v návaznosti na schůzku s Awlaqim v roce 2008;
- videozáznam Stormova setkání s agenty britské a dánské rozvědky v severním Švédsku v roce 2010.

Není-li uvedeno jinak v poznámkách na konci knihy, všechny e-maily, dopisy, výměny zpráv na Facebooku, textové zprávy a nahrávky rozhovorů citované v knize jsou uváděny v doslovném znění včetně překlepů a pravopisných chyb. Některé z těchto textů byly přeloženy z dánštiny.

Morten Storm nám rovněž poskytl fotografie pořízené ve společnosti několika jeho dánských řídicích agentů na Islandu. Reportéři z dánského deníku *Jyllands-Posten* potvrdili přes své zdroje jejich totožnost.

Několik lidí, o nichž se v knize píše, potvrdilo podstatné části Stormova příběhu. U některých z nich nerozkrýváme plně jejich totožnost kvůli jejich bezpečí. Žádní příslušníci západních zpravodajských služeb nebyli ochotni vypovídat pod svým jménem.

Morten Storm nám poskytl své cestovní doklady obsahující vstupní i výstupní víza z každé jeho cesty mimo Evropu od roku 2000, které jsou v knize popsány. Rovněž nám ukázal hotelové účty placené firmou „Mola Consult“, krycí organizací dánské rozvědky, která podle dánského obchodního rejstříku ukončila svoji obchodní činnost krátce před Stormovým odhalením. Navíc nám Morten Storm poskytl i desítky výpisů z účtu u Western Union, evidující platby dánské rozvědky (PET). Na záznamech plateb je uvedeno místo odeslání Søborg, což je kodaňská čtvrť, v níž má PET své sídlo.

V případě tří lidí jsme v knize použili pseudonymy, abychom ochránili jejich bezpečí a totožnost, což uvádíme vždy při první zmínce o nich. U několika dalších osob používáme pouze křestní jméno, ať už z důvodů bezpečnosti, nebo z důvodů právních. Na konci knihy je seznam *osob a obsazení*. V knize jsou použita arabská úsloví a pozdravy: překlad je uveden v poznámce vždy při prvním výskytu.

V archivních materiálech na konci knihy a v barevné příloze jsme doplnili text o řadu fotografií a faksimilií dokumentů svědčících o Stor-

mově práci. Je zde i fotografie kufříku obsahujícího odměnu ve výši čtvrt milionu dolarů od CIA, dále rukou psané poznámky o schůzce s Awlaqím, dešifrované e-maily, výpisy z účtů a obrazy z videozáznamů a fotografie pořízené v jemenské provincii Šabwa při cestách na setkání s klerikem.

Paul Cruickshank a Tim Lister, duben 2014

Mapa Jemenu

CESTA V POUŠTI

Polovina září 2009

Seděl jsem ve svém šedém automobilu Hyundai a probodával očima neprostupnou, mihotavou tmou. Byl jsem unavený a plný úzkosti. Unavený, protože mi den začal už před svítáním v jemenském hlavním městě San'á ležícím nějakých tři sta šedesát kilometrů na severozápad. A plný úzkosti, protože jsem neměl sebemenší představu, kdo mi má přijet naproti ani kdy dorazí. Přivítají mě jako přítele, nebo se mě zmocní jako zrádce?

Noc v poušti má v sobě sílu, jakou jsem v Evropě nepoznal. Cesta vedoucí od pobřeží do horských oblastí provincie Šabwa nepodléhající jemenským zákonům nebyla nikde osvětlená. Občas ani moc nepřipomínala silnici. Na rozpálený asfalt byla navátá vrstva jemného písku. I teď, dlouho po setmění, sem vanul vlhký vánek od Arabského moře.

Moji úzkost živil pocit viny: do téhle země nikoho, v níž vzrůstala moc al-Káidy úměrně tomu, jak slábla moc ústřední vlády, jsem mohl přijet jen díky tomu, že vedle mě seděla moje mladá jemenská manželka Fádíja.¹ Pod záminkou, že jedeme navštívit jejího bratra, jsme na nebezpečné cestě na jih smlouvali od jednoho checkpointu k druhému.

Věděl jsem, že ve své snaze obnovit spojení s Anwarem al-Awlaqím, americko-jemenským klerikem, který se stal jednou z nejvlivnějších a nejcharizmatičtějších postav al-Káidy, riskuji život. Jemenská

¹ Fádíja není její skutečné jméno. Kvůli bezpečí jí samé a její rodiny jsem pro ni zvolil tento pseudonym.

armáda i tajné služby zvýšily poslední dobou úsilí v boji proti al-Káidě na Arabském poloostrově (AKAP), jedné z neaktivnějších a nejnebezpečnějších odnoží skupiny Usámy bin Ládina. Bylo zde riziko přepadení ze zálohy, přestřelky na checkpointu nebo prostě smrtelného nedorozumění.

Také zde bylo nebezpečí, že Awlaqí, jehož západní tisk překřtil na novou hvězdu al-Káidy, mi už nemusí důvěřovat. Můj výlet probíhal na jeho žádost. V e-mailu, který zanechal ve složce konceptů anonymního e-mailového účtu, který jsme sdíleli, mi napsal:

„Přijed do Jemenu. Musím se s tebou vidět.“

Od doby, kdy jsem se naposled s Awlaqím viděl, uběhl už téměř rok, a on mezitím pokračoval v nastoupené nelítostné a osudové cestě. Původně radikální kazatel sympatizující s al-Káidou se stal sám vlivnou postavou jejího nejužšího vedení, znal její úmysly a pomáhal s plány na vývoz teroru.

Jednu schůzku jsem již promeškal. Awlaqí mě pozval na setkání s vedením jemenských džihádistů v odlehlé oblasti Ma'ribu, pouštní provincii, jež údajně byla před staletími domovinou královny ze Sáby. Moji cestu do Ma'ribu měl organizovat mladší bratr Awlaqího Umar, ale trval na tom, že musím být převlečený za ženu zahalenou v burce nebo přinejmenším v nikábu, abychom se dostali přes checkpointy. Se svými sto pětáosmdesáti centimetry a při váze téměř sto patnáct kilogramů jsem byl na pochybách. Nabídku jsem odmítl, třebaže řidič, který mě měl na setkání s těmi hledanými muži odvézt, byl policejní důstojník. Jemen byl plný podobných protimluvů. Nepřítomnost na tak důležitém shromáždění vůdců al-Káidy v Jemenu mě teď trápila. Proto jsme se o pár dní později vydali s mojí ženou na tuto odyseu do provincie Šabwa.

Po několika minutách jsem uslyšel tlumené vrčení vzdáleného motoru a pak už jsem uviděl světlomety a blížící se Toyotu Land Cruiser plnou zachmuřených mladých mužů mávajících kalašnikovy. Dorazila moje doprovodná skupina. Chytil jsem svou ženu za ruku. Pokud se měla situace vyvinout pro nás nepříznivě dozvíme se to už za chvíli.

Celý den jsme se řídili strohými příkazy, které nám Awlaqí posílal v podobě textových zpráv, jako by šlo o náповědu v nějaké bizarní honbě za pokladem. „Jeďte dál po silnici, odbočte doleva, policii předstírejte, že jedete po pobřeží do al-Mukally.“

Já se mohl mezi místními jen těžko ztratit. Jako zavalitý Dán s hřívou zrzavých vlasů a dlouhým plnovousem jsem v zemi šlachovitých, tmavých Arabů vypadal jako mimozemšťan. V zemi, kde únosy rukojmí, kmenové rozbroje, agresivní policie a militantní džihádisté vytvářeli z cestování nepředvídatelné dobrodružství, byl pohled na někoho, jako jsem já, nacpaného v pronajatém autě s drobnou jemenskou ženou po boku a mířícího na povstalecký jih, – mírně řečeno – poněkud neobvyklý.

Den začal docela dobře. Ranní chlad před nástupem intenzivního vedra byl osvěžující. Na prvním checkpointu za San'á, který vždycky působil největší potíže, jsme nabrali zpoždění. Proč by měl někdo opouštět relativní bezpečí hlavního města a vydávat se do pustiny na jihu? Mluvil jsem arabsky, což na mé vyšetřovatele vždycky udělalo dojem, zatímco moje žena – s tváří i vlasy zahalenými v černém nikábu – seděla mlčky na místě spolujezdce. Nebylo náhodou, že z CD přehrávače v autě se linuly verše Koránu. Tvrdil jsem jim, že jedeme navštívit bratra mé ženy na svatební hostinu na pobřeží a že pojedeme přes Aden, hlavní jemenský přístav u Arabského moře a středisko obchodního života.

Policie u zátarasů jen obtížně luštila můj pas. Pouze pár z nich zřejmě umělo dobře číst arabsky, natož aby si poradili s latinkou. Vypadalo to, že mě považují za Turka – snad kvůli tomu, že už jen představa Evropana cestujícího napříč Jemenem jim připadala naprosto nepochopitelná. Můj široký úsměv a zjevná spokojenost s okolím jim ale stačila. Pravděpodobně pomohlo i to, že bylo nejen září – v Arábii měsíc spalujících veder –, ale taky právě probíhal ramadán. Muži byli unavení z půstu.

Jakmile jsme překonali první checkpoint, šlo hlavně o to, abychom se udrželi na silnici, nebo abychom přinejmenším zabránili druhým, aby nás z ní vytlačili. Několikrát jsem hluboko pod strmými útesy zahlédl rezivějící vrak nákladáku nebo autobusu. Zdá se, že silnice v Jemenu přitahují chodce, kteří si přejí zemřít, ať už jde o velbloudy, psy, krávy nebo děti. Kdykoli se na ně řítíl nějaký vůz, běžně si to namířili doprostřed vozovky.

Ranní barvy ustoupily bílé výhni odpoledne a já se usilovně snažil soustředit na silnici a na rizika naší cesty. Hory konečně začaly klesat k pobřežní Tehamské nížině. V dálce ležel přístav Aden. Po zhroucení

Jižního Jemenu a nemilosrdným vojenském tažení severojemenského prezidenta Alího Abdalláha Sáliha, který v devadesátých letech obě části Jemenu sjednotil, se město nedokázalo vzpamatovat. Lidé z jihu se považovali za přehlížené a opomíjené. Separatistické hnutí nabývalo na síle a militanti z al-Káidy se stávali pro jemenskou vládu nepřehlédnutelnou výzvou.

Ve zpětném zrcátku hory pohlcovaly zlostně sálající slunce. Snažil jsem se najít správný směr chaotickým předměstím Adenu a napojit se na dlouhou pobřežní silnici, po níž jsem se měl vydat podle další textové zprávy od Awlaqího.

Anwar al-Awlaqí pocházel z vlivného rodu z hornaté provincie Šabwa. Jeho otec byl uznávaný akademik a ministr jemenské vlády, který odjel do Ameriky na Fulbrightovo stipendium a měl doktorát z Nebraské univerzity. Mladý Awlaqí přednášel po odchodu z Ameriky po 11. září, kdy se obával (oprávněně), že se stal terčem FBI, na univerzitě v San’á. Pár měsíců před útokem na Světové obchodní centrum se v Kalifornii se dvěma únosci setkal, třebaže neexistoval žádný důkaz, že by o jejich úmyslech věděl.

Po sedmi letech se scéna – a Awlaqí s ní – změnila. Prezident Sálíh zoufale usiloval o pomoc ze strany Spojených států a nacházel se pod silícím tlakem, aby zaujal tvrdší postoj k příznivcům al-Káidy. Už v září 2008 došlo k sebevražednému bombovému útoku na velvyslanectví Spojených států, kde přišlo o život deset lidí, a k masovému útoku vězněných příslušníků al-Káidy z údajně ostře střežených věznic. Jemen představoval pro al-Káidu nejoblíbenější zemi pro rekrutování nových bojovníků – před 11. zářím nabízel stálý přísun málo vzdělaných mladíků, kteří byli posíláni do výcvikových táborů Usámy bin Ládina. Z některých z nich se stali bin Ládinovi osobní strážci, které zadrželi při útoku z afghánských hor Tóra Bóra a poslali na Guantánamo.

Dnes byl Jemen základnou pro jemenskou pobočku al-Káidy, AKAP, a hlavním cílem evropských a amerických militantů snících o džihádu. Awlaqího bojovnost se zradikalizovala. Jeho kázání vysílaná do světa přes YouTube představovala pro samozvané džihádisty vůdčí hlas. Mladí muži z venkovských městeček v Pensylvánii, přečpaných bytů v Anglii nebo z torontských předměstí hltali každé jeho slovo.

Pro CIA a MI6 představoval Awlaqí budoucnost al-Káidy. Jeho znalost západní společnosti, plynná angličtina a schopnost práce se sociálními médii znamenaly novou a nebezpečnější hrozbu než zrnitá videa a esoterické projevy bin Ládina.

V roce 2006 ho zatklí a obvinili z účasti na plánování únosu. Strávil osmnáct měsíců ve vězení v San'á, kde ho dokonce navštívili agenti FBI, kteří se chtěli dozvědět víc o jeho setkání s únoscí letadel z 11. září. A poté zmizel v rozlehlém a nesmířitelném jemenském vnitrozemí.

A tak jsem teď mířil na východ od Adenu, na poslední etapu své tajemné jemenské cesty. Dorazili jsme k dalšímu primitivnímu checkpointu, dvěma otlučeným cedulím „STOP“ po stranách boudy z vlnitého plechu, který jen zesiloval nemilosrdné vedro. Tahle budka představovala svým způsobem hranici, označovala maximální bod, kam sahala státní autorita. Dál už se po silnici směli cizinci pohybovat pouze v doprovodu vojáků a vyhýbat se územím ovládaným bojovníky al-Káidy a bandity.

Zopakovali jsme svou svatební historku; mluvil jsem o tom, jak dobře znám pobřežní cestu do al-Mukally a jak se domluví arabsky. Řekli nám, že pokud odmítneme ochranu, budeme se muset vrátit do Adenu a podepsat dokument, který úřady zproští veškeré odpovědnosti za naše bezpečí.

Za hodinu slunce zapadlo, ale jeho rudé paprsky ještě prosvěcovaly soumrak. Vrátili jsme se k checkpointu s požadovaným dokumentem v ruce. Tou dobou se už strážci chystali k ukončení ramadánského půstu prvním jídlem zvaným *iftár*. Co se stane s tím bláznivým Evropanem a jeho mlčenlivou jemenskou nevěstou, je nezajímalo ani za mák.

Jižní pobřeží Jemenu by mohlo být skvělou prázdninovou destinací: nekonečné pláže s jemným pískem, teplá voda, vynikající podmínky pro rybaření. Byla to nedotčená, ale bohužel také nedotknutelná krajina, periferie rozpadajícího se státu, přerušovaná pouze zanedbanými přístavními městečky jako Zindžibár, kde roztroušené hromady tvárnic vyznačují nedokončené nebo vůbec nezapočaté stavební projekty.

Když jsme odjížděli od poslední překážky, zvedla se nám nálada. Do krve mi začal proudit adrenalin.

Dorazila poslední textová zpráva od Awlaqího. Měl jsem policii říct, že potřebuji natankovat, a vzápětí zamířit na sever.

Šuqra byla obyčejná rybářská vesnička. Za žhavé noci byla opuštěná, přes hlavní ulici sem tam přeběhl pes. V každém případě byla zchátralejší, než když jsme tudy projížděli před rokem při naší předchozí návštěvě Awlaqího.

Na monumentální křižovatce za městem s billboardy s usmívajícím se prezidentem se cesta dělila, jedna silnice mířila do vnitrozemí, vzhůru do povstaleckého území, druhá pokračovala dál podél pobřeží. Věděl jsem, že by mi nikdy nedovolili zamířit do vnitrozemí, proto jsem podle instrukcí měl policii na checkpointu říct, že jedu podél pobřeží, ale potřebuji natankovat u benzinové stanice, která leží několik kilometrů od křižovatky směrem do vnitrozemí. Byla to lest, která dřív zjevně fungovala. Policisté, kteří očividně podřimovali po *iftáru*, nám jen mávli, ať pokračujeme v jízdě. Našeho návratu se už nedočkají.

Teď jsme s Fádíjou seděli oslnění světlomety vozidla plného ozbrojených mužů na opuštěné cestě v poušti a srdce nám divoce bušila.

Z mračna prachu stoupajícího ve světlometech Land Cruiseru se vynořil vousatý třicátník s pronikavými tmavými očima a červeným kostkovaným šátkem kolem hlavy. Ze způsobu, jakým zbytek skupiny zůstal stát v pozadí, bylo zřejmé, že Abdalláh Mehdár je jejich vůdce. Proslul jako odvážný bojovník s militantními sklony. Blížil se k nám a já bedlivě zkoumal výraz jeho tváře.

„*As-salámu alajkum* [Mír s tebou],“ pozdravil mě po delším vyčkávání arabsky a rozzářil se širokým úsměvem. Napětí ve mně povolilo, jako bych se náhle zbavil horečky. S úlevou jsem postupně objal všechny Mehdárovy druhy. Přivezli s sebou jídlo – banány, chléb – a společně jsme se najedli po celodenním ramadánském půstu. Poprvé za celý den jsem se cítil v bezpečí. Byl jsem ve společenství nejhledanějších jemenských mužů, se skupinou ozbrojenců, které jsem neznal, a uprostřed noci jsme mířili do pustiny provincie Šabwa. Jako bych ale byl v jakési ulitě, vpuštěný do společenství zjednodušené víry a loajality, o níž se nepochybuje.

Mehdár byl osobní emisar Awlaqího, stejně jako on náležel do širší Awlaqího rodiny – a Jemen je země, kde kmenová loajalita stojí nade

vším. Vědomí, že jsem byl pozvaný Awlaqím a že jsem klerikův přítel, vzbuzovalo hlubokou úctu a zdvořilé chování.

Za pár minut Mehdár prohlásil, že bychom se měli vydat na cestu. Nacházeli jsme se v oblasti, kde loupežná přepadení na silnici byla až příliš běžná a kde zločinci byli stejně dobře vyzbrojení jako militantní radikálové. Když konvoj dorazil do cíle, muselo být už po deváté hodině: Land Cruiser jel v závěsu za mým malým Hyundaiem, bezpochyby prvním pronajatým autem, které tento odlehlý kout provincie Šabwa navštívilo. Na cestě vedoucí k neosvětlené osadě vozidla vířila mračna prachu. Za vesničkou se tyčily hory, i když v této noci, kdy nesvítíl měsíc, se nedalo říct, kde končí země a začíná nezměrná obloha.

V té chvíli jsem to nemohl tušit, ale ocitl jsem se na dohled al-Húty, osady schoulené ve stínu skalnaté náhorní roviny v okrese Majfa'a v provincii Šabwa – v srdci území ovládaného al-Káidou.

Dorazili jsme k honosné dvoupatrové budově uvnitř uzavřeného areálu obehnaného vysokou zdí. Bránu nám otevřeli a rychle za námi zase zavřeli dva muži s kalašnikovy zavěšenými přes rameno. Pociťtil jsem nával paniky. Cestu na setkání s Anwarem al-Awlaqím jsem měl za sebou, ale co když se jemenská tajná služba o mých plánech dozvěděla a nechala mě tu cestu úmyslně podniknout, nebo co když mi už Awlaqí nedůvěřuje? A pak tu byla ještě Fádíja. S Awlaqím se znala a věděla, že jsme přátelé, ale neměla ani tušení o mých skutečných záměrech. Než jsem se pustil vzhůru po schodech, vzhlédl jsem ke hvězdám. Jako bych měl nohy z olova; těch pár kroků nahoru k domu jako by trvalo celou věčnost. Teď už neexistovala žádná úniková cesta. Před očima mi proletěly obrázky Nicka Berga a Daniela Pearla, dvou Američanů, které potkala z rukou al-Káidy hrůzostrašná smrt, jejich stětí natočili na video.

Fádíju odvedli do zadní části domu, kde už na ni čekaly ženy ze zdejšího kmene. V této části Jemenu se ženy s muži společensky nestýkaly. Později mi vyprávěla o klidné vyrovnanosti těch žen, jejichž mnozí manželé padli ve jménu džihádu. U vdov bylo běžné, že se provdaly za jiného džihádistu, což se sotva dalo považovat za recept na poklid domácího krbu.

Z prostorné haly bez nábytku se vcházelo do ještě rozlehlejšího přijímacího salonu a jako první věci jsem si všiml pečlivě srovnané řady o stěnu opřených zbraní – další kalašnikovy, kvalitní pušky, dokonce

raketomet. Žila zde skupina připravená k okamžitému boji, ale jejich nepřítelem mohl být se stejnou pravděpodobností rivalský kmen jako jemenská bezpečnostní služba.

Kolem velké stříbrné mísy stojící na podlaze a vrchovatě naložené kousky kuřecího masa a šafránovou rýží se shromáždila skupina mužů. Byli mladí, někteří z nich byli ještě před pár lety obyčejní kluci z vesnice. A v jejich středu Anwar al-Awlaqí, štíhlý, elegantní, s inteligentním pohledem, který už svedl tolik neklidných myslí napříč Evropou a Amerikou. Se srdečným úsměvem teď vstal a objal mě.

„*As-salámu alajkum*,“ pozdravil mě s upřímnou radostí. Vyzařovala z něj přirozená autorita a rozmáchlým gestem obsáhl celou místnost, jako by chtěl zdůraznit, že je pánem tohoto místa i přítomných lidí.

Awlaqí měl na sobě svůj charakteristický bílý úbor, navzdory prachu a vedru naprosto čistý, a brýle, které jako by dotvrzovaly jeho intelekt. Kontrast mezi prostými, nevzdělanými venkovskými chlapci, kteří se zde shromáždili, a tímto islámským učencem, filosofem, z něhož se stal duchovní vůdce džihádu, mě ohromil. Po jeho uvítání vstali i všichni ostatní a vítali se se mnou. „Šejch“, jehož přitažlivost v tomto ústraní nijak nezeslábla, v nich ve všech vzbuzoval posvátnou úctu.

„Pojď, pojez s námi,“ pobídl mě Awlaqí. Po několika letech strávených zpátky v arabské domovině už jeho americký přízvuk zeslábl.

Zdalo se, že se mu moje společnost zamlouvá, že je to pro něho vítané vyrušení v jeho intelektuální samotě. Napřed se ale musel postarat o hostovo pohodlí. Když mě Awlaqí představil mužům sedícím na zemi, našel mi mezi nimi místo a společně jsme se pustili do jídla. Hosté hltali kuřecí maso s rýží a jedli rukama, ale já – navzdory své obeznámenosti s jemenskou kulturou – jsem musel požádat o lžici. Vyvolalo to obrovské pobavení. Měl jsem dojem, že pár sebeshazujících poznámek i to, že jsem mluvil arabsky, je docela uvolnilo. Jezdil jsem na návštěvy Jemenu už deset let a občas jsem zde i delší dobu žil.

Když jsem pozoroval Awlaqího, všiml jsem si jeho jisté odtažitosti a melancholie – jako by si izolace zde v Šabwa a americký tlak na jeho osobu začínaly vybírat svou daň. Bylo to už téměř dva roky, co ho díky intervenci jeho mocné rodiny propustili z vězení. Počátkem roku 2008 opustil San’á a uchýlil se do útočiště své pradávnné domoviny. Heslo

jeho domovského kmene údajně znělo: „Jsme jiskry pekla; kdokoli se nám postaví do cesty, spálí se.“

Během onoho roku od chvíle, kdy jsem se s ním viděl naposledy, začaly být Awlaqího kroky opatrnější a utajenější – proto ta má odysea kvůli tomuto krátkému setkání. Šejch byl neustále v pohybu, na cestě od jednoho bezpečného obydlí k druhému, občas se stáhl do úkrytů v horách na hranicích „Prázdných končin“ – oceánu písku, který se táhl až do Saúdské Arábie.

Navzdory izolaci neustával imám ve svých internetových kázáních a nadále komunikoval se svými stoupenci přes e-mailové účty a textové zprávy. Jeho vzkazy se vyhrotily – snad kvůli měsícům ve vazbě, kde většinu času strávil na samotce, možná i kvůli četbě islámských učenců, která ho přivedla k radikálnějším postojům. A možná v něm vyhnanství v horských pustinách utvrdilo rostoucí nepřátelství vůči světu.

Když bylo po jídle, Awlaqí vstal a požádal mě, abych s ním šel do jedné z menších místností.

Bedlivě jsem sledoval jeho tvář.

„Jak se máš?“ zeptal jsem se, protože mě nenapadlo nic důležitějšího.

„Trčím tady,“ odpověděl Awlaqí se stopou fatalismu. „Ale chybí mi rodina, mé manželky a děti. Nemůžu jet do San’á a pro ně je taky nesmírně nebezpečné, kdyby chtěly přijet za mnou. Američani mě chtějí mrtvého. Neustále zvyšují tlak na vládu.“

Oblohu křižují drony, pokračoval, ale on se jich prý nebojí.

„Taková je cesta proroků a zbožných mužů: džihád.“

Řekl mi, že „bratry“ zklamalo, když jsem nedorazil do Ma’ribu; hodně toho o mně slyšeli. Během rozhovoru vyšlo najevo, že Awlaqí se příliš nebojí jemenské vlády, která chce problém al-Káidy spíš odsunout do provincie Šabwa a doufá, že se ho tím zbaví, než aby se míchala do kmenových rozepří, jež militantům dávají prostor k tomu, aby se zde usadili a organizovali.

Awlaqí se mi svěřil, že chce dosáhnout konce Sálihovy vlády, protože ji považuje za sekulární a jeho za pěšáka v amerických službách. S požitkem mi líčil, jak nedávný útok vládních sil přinesl kořist v podobě těžkých zbraní včetně protitankových raket a způsobil jim vážné ztráty. Uvažoval o tom, že by ukořistěné zbraně mohli přesunout islamistům do Somálska, kde jsou nesmírně potřeba.

Z duchovního vůdce se stal proviantní důstojník.

Před několika měsíci poslal Awlaqí poselství militantní islamistické skupině aš-Šabáb, která na většině somálského území zavedla tradiční právo šaría. Podle jeho slov představovali tito lidé pro muslimy vzor, jak je třeba bojovat a klást odpor.

„Volby nás zklamaly, ale kulka nezklame nikdy,“ napsal Awlaqí. „Pokud mi to okolnosti dovolí, nebudu váhat a připojím se k vám, stanu se jedním z bojovníků ve vašich řadách.“

Muž, který kdysi, když žil ještě ve Spojených státech, odsoudil útoky z 11. září jako protiislámské, nyní na svůj blog napsal: „Modlím se, aby Alláh zničil Ameriku a všechny její spojence... Prosadíme Alláhovu vládu na zemi mečem, ať se to lidovým masám líbí, nebo ne.“

Toto poselství začal šířit i mezi muslimy žijícími na Západě a přirovnával jejich situaci k té, jíž čelil Prorok Muhammad a jeho stoupenci v předislámské Mekce, kde byli pronásledováni a donuceni k útěku – *hidžře* – na sever do Medíny.

A pouhých pár týdnů před mou návštěvou zaútočil Awlaqí na spolupráci muslimských zemí s ozbrojenými silami Spojených států, když napsal, že „vina padá na takového bojovníka, který jen ochotně posluhává rozkazy... a který zaprodá svou víru za pár dolarů.“

Tento argument posléze hluboce zapůsobí na důstojníka armády Spojených států majora Nidala Hasana, který si tou dobou už s Awlaqím vyměňoval e-maily.

Awlaqí mi řekl, že v době džihádu je přípustné, aby trpěli a umírali civilisté. Účel svěťí prostředky. Pohotově jsem mu odporoval, protože jsem věděl, že mé otevřeně sdělené názory se Awlaqímu zamlouvají, i když byl připravený argumentovat na základě svého chápání Koránu a *hadísů*.

Před několika měsíci jeden z mladíků, který se připojil k Mehdárovi, odcestoval do sousední provincie a v sebevražedném útoku zabil sebe a čtyři jihokorejské turisty.

„Je teď v ráji,“ řekl mi jeden z jeho kamarádů při večeři. Nebylo mi jasné, jestli v útoku hrál nějakou roli Mehdár nebo jestli dokonce nespolupracoval na jeho přípravě – nicméně oddanost těchto bojovníků se zdaleka neomezovala na slovní projevy.

Řekl jsem Awlaqímu, že podporuji útoky na vojenské cíle, ale nekompromisně jsem ho informoval, že nemohu a nechci pomáhat

v obstarávání čehokoli, co by bylo použito proti civilistům. Nechtěl jsem se v Evropě účastnit přípravy bombových atentátů, které nevyhnutelně končí smrtí civilistů.

„Ty tedy nesouhlasíš s mudžáhedíny?“ ptal se Awlaqí.

„V tomto bodě se bezesporu lišíme.“

Rovněž jsem zjistil ostřejší nepřátelství vůči Americe, jako by měl Awlaqí pocit, že ho tam jako muslima diskriminovali. V San Diegu ho zatkli – třebaže ho nikdy neobvinili – za navádění k prostituci. To ponížení v něm dosud hlodalo: ten způsob, jakým FBI „dávala najevo“, že osobní chování Awlaqího občas neodpovídá tomu, co by se očekávalo od imáma, cílené narážky, jejichž účelem bylo očernit jeho charakter.

Hovořili jsme spolu až do časných ranních hodin a téma žen leželo Awlaqímu silně na srdci. Jeho dobrovolný exil znamenal, že nyní neměl žádný osobní kontakt se svými dvěma manželkami. Jednu z nich znal od dětství, vzali se v raném mládí, ještě jim nebylo ani dvacet let. Nedávno si vzal druhou ženu, jíž také ještě nebylo dvacet let, když se za něho provdala. Řekl mi ale, že potřebuje společnost ženy, která by mu rozuměla a sdílela s ním oběti džihádistického života, takové, jež by chápala jeho životní cíl.

„Třeba bys mohl najít někoho takového na Západě, bílou sestru, která konvertovala k islámu,“ podotkl.

Bylo to už podruhé, kdy nadnesl možnost, že by se oženil s ženou z Evropy, a já věděl, že to tentokrát myslí vážně. Nebude to snadné a přinese to rizika. Ale zároveň jsem věděl, že existuje spousta žen, které v Awlaqím vidí Alláhův dar.

Následovaly další požadavky. Požádal mě, abych „našel bratry, kteří budou pracovat pro naši věc, a získal z Evropy peníze a výzbroj“.

Také chtěl, abych rekrutoval militantní bojovníky, kteří by přišli do Jemenu na výcvik a „poté se vrátili domů – připravení vést džihád v Evropě a Americe“. Výcvik nijak blíže nespecifikoval – ani to, co by se od nich očekávalo. Naše dvouhodinová diskuse ve mně ale zanechala dojem, že Awlaqí chce v Evropě a Americe zahájit tažení v podobě teroristických útoků.

Druhý den ráno byl Awlaqí pryč – jestli kvůli vlastní bezpečnosti, nebo kvůli nějakému jinému setkání, mi nikdo neřekl. Místo toho jsem strávil jistý čas s Abdalláhem Mehdárem, kmenovým vůdcem, s nímž jsem se seznámil předchozí večer. Tohoto očividně počestného muže,

který k Awlaqímu choval bezpodmínečnou loajalitu, nešlo neobdivovat. Zdálo se, že nemá žádný zájem o útočení na Západ, ale toužil po tom, aby se z Jemenu stal islámský stát s právem šaría. Jeho přesvědčení bylo tak silné, že se rozplakal, když jeden z mladých bojovníků vedl modlitby a hovořil o zaslíbeném ráji.

Říkal jsem si, že tihle lidé možná mají pokřivený pohled na svět, ale rozhodně to nejsou pokrytci. Jejich oddanost byla prostá a silná.

Pospíchal jsem, abychom odtamtud odjeli co nejdřív: letadlo zpátky do Evropy nám letělo ze San'á druhý den večer a kdo ví, jak dlouho nám zpáteční cesta bude trvat. Z ženské části domu přišla Fádíja a přichystali jsme se k odjezdu.

Když se ta hrozivá vrata otevřela, zjistil jsem, že naše auto má propíchnutou pneumatiku – což po rychlé jízdě v horách zřejmě nebylo nic překvapivého.

Abdalláh doběhl za námi a pomohl mi pneumatiku vyměnit. Oči se mu opět zalily slzami: zdálo se, že cítí přicházející nebezpečí.

„Pokud se už neuvidíme, potkáme se v ráji,“ řekl a slzy mu už teď proudily po tvářích.

Mudžáhedíni nás doprovodili k hlavní silnici a rozloučili se s námi. Opustili jsme ulitu.

Věděl jsem, že ve třech velkých západních městech na mě čekají lidé, kteří budou chtít slyšet do všech podrobností zprávu o hodinách strávených s Anwarem al-Awlaqím. Musel jsem se dostat do San'á a následně z Jemenu co nejrychleji.